

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קיא.

עין משפט
גזר מצוה

קיא א מ"י פ"א מהל'
שכירות הל' ד סמג
לאוין קפא טו"ש"ע ח"מ
ס"י שלט סעף ז'
ק"ב ב טו"ש"ע שם סעף
ט'
ק"ב ג מ"י שם הלכה ב
טו"ש"ע שם סעף ד'
ק"ד ד מ"י שם טו"ש"ע
שם סעף ב'
ק"ב ה מ"י פ"א מהל'
גזילה ואבדה הל' ג
ד סמג לאוין ק"א טור
ו"ש"ע ח"מ ס"י שט סעף
ז וטע"מ מ' ודלא כסוגין
וע"ש:

ק"ב ו ז מ"י שם פ"ז
הלכה א ואלכה ב
סמג עין ג':
ק"ז ח מ"י פ"א מהל'
שכירות הלכה א סמג
לאוין קפא טו"ש"ע ח"מ
ס"י שלט סעף א':
ק"ח ט י ב מ"י שם הל'
ד טו"ש"ע שם סעף
י':

ק"ט י ל מ מ"י שם הל' ו
וע"ן
ונגמיר משנה סמג שם
טור ש"ע ח"מ ס"י פט
סעף ג':
ק"ב ג מ"י שם הלכה א
סמג שם:

תורה אור השלם

1 לא תעשק את רעך
ולא תגזול לא תלון
פעלתי שכיר אתך עד
בקר:
2 לא תעשק שכיר עני
ואביון מאחריך או מנגר
אשר בארצך בשעריך:
דברים כד יד
3 ביומו תתן שכרו ולא
תבוא עליו השמש כי
עני הוא ואליה הוא נשא
את נפשו ולא יקרא
עליך אל ?? וזוהי בק
דברים כד טו
4 אל תאמר לרעך לך
ושב ומגר אתן ויש
משלי ג כח
5 גפשי תתקא ומעלה
מעל בך וכחש בעמיתו
בפקדון או בתשומת יד
או בגזל או עשק את
עמיתו:
יקרא כה כ

אמר ליה לשמיעה וי' אנר ל' פועלים. לא משום שהיה דעמו
לדחות אלף היה ירא שלא פנוי ליתן להם ואפילו
משום כל תשעה לא היה עוזר כיון שהוא עסוק במלאכה אחרת:
מתקין לה אביו אוהו גז' ב'. מימה וכו' לא ידע אביו דרז
שעת מוקי לה צאדי ליה והדר כפריה
ו"ל דסבר אביו דאית לן לזאקמי גזל
דומיא דעשק וכו' היכי דלא קאי
וכחש אעווק לא קאי נמי אגזל אלף
תחילת גזל דקרא ותחילת עושק הוא
מיחוש ולא דייק כדדייק רב שעת
בסמוך דהכא כתיב או בגזל והכא
כתיב או עשק כלל צ"ל:

אז עשק בתיב. לא גרסינן שעשקו
כבר: **ולמה** חלקן הכתוב
אעבור עליו בשני צאדין. לאו משום
דכתיב גזל ועשק שניה בלשון דייק
אלף משום דכתיב מרי לאוין תימה
בשלמא הכא חילקן כדי לעבור עליו
בשני לאוין אבל גזי אשם גזילות למה
נכתבו שניהם או בגזל או עשק:

מאחך

כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה גובה כל היום וכל היום תנן שכיר שעות
גובה כל הלילה וכל היום תיובתא דרב אמר לך רב לצדדין קתני שכיר שעות
דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה תנן היה שכיר שבת
שכיר חדש שכיר שנה שכיר שבוע יוצא ביום גובה כל היום יוצא בלילה גובה
כל הלילה וכל היום אמר לך רב תנאי היא דתנאי שכיר שעות דיום גובה
כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה דברי ר' יהודה ר"ש אומר
שכיר שעות דיום גובה כל היום שכיר שעות דלילה גובה כל הלילה וכל
היום מכאן אמרו י"ל הכובש שכר שכיר עובר בה' שמות (א) הללו ועשה
משום י"ל תעשוק את ריעך ומשום י"ל תגזול ומשום י"ל תעשוק שכיר
עני ומשום י"ל תלון ומשום י"ל ביומו תתן שכרו ומשום י"ל לא תבא עליו השמש
הני דאיכא ביממא ליכא בליליא דאיכא בליליא ליכא ביממא אמר רב חסדא
שם שכירות בעלמא איזיה הוא עושק ואיזיה גזל א"ר חסדא לך ושוב לך
ושב זה הוא עושק יש לך בידי ואיני נותן לך זה הוא גזל מתקין לה רב
ששת יאזיהו עושק שחייבה עליו תורה קרבן דומיא דפקדון דקא כפר
ליה ממונא אלא אמר רב ששת נתתיו לך זהו עושק יש לך בידי ואיני
נותן לך זה הוא גזל מתקין לה אביו איזיה הוא גזל שחייבה עליו תורה
קרבן דומיא דפקדון בעינן דקא כפר ליה ממונא אלא אמר אביו לא שכרתך
מערלם זה הוא עושק נתתיו לך זה הוא גזל ולרב ששת מאי שנא עושק
דקשיא ליה ומאי שנא גזל דלא קשיא ליה אמר לך גזל הגזילה והדר
כפריה אי הכי אפילו עושק נמי דהדר כפריה הכי השתא בשלמא התם כתיב
או בגזל מכלל דאורי ליה מעיקרא אבל גבי עושק מי כתיב או בעושק
או עשק כתיב שעשקו כבר רבא אמר זה הוא עושק זהו גזל ולמה חלקן
הכתוב לעבור עליו בשני לאוין: **מתני'** אחד שכר אדם ואחד שכר
בהמה ואחד שכר כלים יש בו משום ביומו תתן שכרו ויש בו משום
לא תלון פעולת שכיר אתך עד בוקר אימתי בזמן שתבעו לא תבעו
אינו עובר עליו בהמחה או אצל חנוני או אצל שולחני אינו עובר עליו
לשכיר בזמנו נשבע ונוטל עבר זמנו אינו נשבע ונוטל אם יש
עדים שתבעו (בזמנו) הרי זה נשבע ונוטל גר תושב יש בו משום ביומו
תתן שכרו ואין בו משום לא תלון פעולת שכיר אתך עד בקר: **גמ'** מני
מתני' לא תנא קמא דמאחך ולא רבי יוסי ברבי יהודה מאי היא דתנאי

מאחך

אלא אמר רב שש וכו'. לקמן פריך לרב שש מאי שנא עושק דקשיא ליה ומ"ש גזל דלא קשיא ליה: לא כשריפין מעולם. לא דמי
לגזל כי נתתיו לך דהא מודי ליה דעבד כהדיה וקא גזל ליה: הא ליהו נמי גבי קרבן שבעה כתיב ואי
לא כפר שבעה היכא: דגוליה והדר כפריה. כל זמן שלא תבעו צ"ד אלף צינו לצין עכמו היה גזלו ואומר איני נותן לך וכשתבעו
צ"ד כפר ונשבע ולעולם גזל לא איקרי אלף א"כ אומר לו איני נותן לך: אי הכי עושק נמי. נוקמיה כרז חסדא בלך ושוב ודקשיא
לך שבעה היכא כנון דהדר כפריה: הכי גרסינן הכי השתא בשלמא הסס או בגזל כתיב. וכחש השתא מכלל דאורי ליה מעיקרא כלומר
וכחש בעמיתו בגזל כמה שהיה גזלו עד עתה בתורת גזל כחש עכשיו וכפר ומקודם כחש קריי גזל: אבל הכא מי כתיב או
בעושק. דנימא וכחש בעושק דמעיקרא: או עשק כתיב. על ידי הכחשה עשקו: שעשקו כבר. משעה שהתחיל לתבעו עושקו
בכחשה ולא נקרא עשק על ידי דבר אחר קודם כחשה: **מתני'** שר בהמה וכלים. יליף בגמרא: לא תבעו אינו עובר עליו.
בגמרא יליף ליה דכתיב אתך מדעתך ולא מדעתו: **במהו**. נתקן מאכלו והעמידו אצל חנוני שהיה פועל לרבי לקנות פירות ומאני ואמר לו
בעל הבית חנוני תן לו דינר פירות ועלי לשלם: או אמר לחנוני. תן לו דינר פירות: נשבע ונוטל מפרש בגמרא: **עדים**
שבעה. בזמנו: גר תושב. שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז ואוכל נפילות וטריפות: יש בו משום וכו'. מפרש בגמרא: **גמ'**
מאחך

וזה לפי שאין פעולתו עליו. ולא קרינא ציה פעולתו אתך: ואימא
לכו וכו'. דאי לא משתלימנא לא עברנא: אגרי להדי. כשהיה
האחד לרבי לפועלים חבירו פוסק עממן ואמר להן שברכס על
בעל הבית: הני שוקאי דסורא. בעלי בתים של סורא שאין

מניעין למעות עד יום השוק: לא
עברי. על שכן פועלין: מידע ידעי
דעל יומא דשוקא סמכי. להגיע
למעות הלכך אפילו אית ליה מעות
גביה לא עבר דלדעתא דהכי אימגר
ליה וכיון דמיומא קמא לא עברי תו
לא עברי כדלמרינן לעילא שאינו עובר
עליו אלף בקר ראשון: אבל משום
כל תשעה עובר. מיום השוק ואילך:
שכיר שעות דיום. שנשכר לו מן
הבקר עד חלות: גובה כל היום.
דלא כלתה שכירותו מחלות ואיכא
כלל תבא: שכיר שעות דלילה גובה
כל הלילה. ולכשיעלה עמוד השחר
עובר משום כל תלון דהא נשתעבד
לו קודם לכן: ושמואל אמר שכיר
שעות דיום הוא גובה כל היום.
כדקאמרנא ואין לילה הולך אחר יום
אבל שכיר שעות דלילה גובה כל
הלילה וכל היום שהיום הולך אחר
הלילה הואיל ושכירותו כלל יום זה
ולא דמי לשכיר יום דלמחול שאינו
גובה אלף כל הלילה: סגן שכיר
שעות גובה כל הלילה וכל היום.
בשלמא שמואל מוקי לה בשכירות
שעות דלילה אלף רב במאי מוקי
לה: לצדדין. והכי קאמר שכיר שעות
יש שגובה כל הלילה ויש שגובה כל
היום וכדלמרינא אלף: יא כללית וכו'.
אלמא הואיל ומשכנה פעולתו כלילה
הוא ליה שכיר שעות דלילה וקתני
גובה כל הלילה וכל היום: **משום** לא
פגול. דהא אוקמיה בציחור נגד
(דף סא). לכובש שכר שכיר דאי גזל
ממש מלאו דריצית ואונאה נפקא:
ה' שמו. חמשה לאוין לא תעשוק
את רעך ולא תגזול ולא תלון ולא
תעשוק שכיר עני ואביון ביומו תתן
שכרו ולא תבוא עליו השמש ועשה
ביומו תתן: שם שחייבה. כולוה צדד
ודאי לא משכחמ לה אלף הכי קאמר
עבירות כל השמות הללו בשם שכירות
הן יש מהן בשכירות לילה ויש מהן
בשכירות יום: גזל משמע שאנסו
צידו מידו ממש טפי מעושק דכתיב
(שמואל ב כג) ויגזול את החנית מיד
המלכי וכן צבעלי שכם (שופטים ט)
ויגזלו את כל אשר יעבור עליהם
בדרך: מסקיף לה רב שש. על
כרחיק עושק דקא כפר ליה הוא
מדחייבה עליו בתורת כהנים קרבן
שבעה דכתיב (ויקרא ה) וכחש
בעמיתו בפקדון או בתשומת יד וגו':

(א) לעיל עו. לקמן קיח.
(ב) לעיל קב. וע' חס'
לקמן קיב: ד"ה שכיר
שבעה מה: (ג) א [לקמן
קיב: (ד) רש"י מ"י,
(ה) דף קי"ג: (ו) ד"ה משום
אחרי ד"ה ה' שמות,
(ז) נ"ע"ב, (ח) [לקמן קיב,
(ט) ויקרא יט, (י) [לקמן
קיב: (י) ט' וצ"ב].

הגהות הב"ח

(א) גמ' דה' שמות ועשה
הללו:

מוסף רש"י

שכיר בזמנו. אם תבעו
במך זמן גבייתו (שבועות
נח: נשבע ונוטל. אם
ביום ש"ה ממלכתו תבעו,
נשבע שלא קיבל ונוטל. שזה
אחד מן השבועים ונוטל
האחרים בתוספת שבועות
(מד: שתקנו לו חכמים
דשקלוהו בשבועה מבעל
הבית ושדיוהו אשכרי. משום
דבעל הבית טרוד בפועלו,
וכסבור שנתן לו כשתנן
לחבירו, אבל בעלמא אפילו
ביום זמנו נאמן לומר
פרעתיך כבר וצבועות
היאת שהטילו חכמים על מי
שאינו מודה בתקנת (רש"י
ק"ב).